

JulkICT-osasto
Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma

Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)

VM/2212/02.02.03.09/2016

Versio 1.0

29.9.2017

Valtiovarainministeriö	VAKAPA VM/2212/02.02.03.09/2016	2 (11)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

Sisällys

Sisällys	2
Dokumentin versiohistoria	2
1. Yhteenveto	3
1.1. Hankkeen tiedot.....	3
1.2. Käytetyt Suomi.fi-palvelut.....	4
1.3. Yhteenveto hyödyistä ja opituista asioista	4
1.4. Suositukset jatkotoimenpiteistä	5
2. Hankkeen toteutuminen	5
2.1. Tuotokset	5
2.2. Hankkeen rahoitus ja kustannukset	6
3. Hankkeen ohjauksen arviointi	7
3.1. Hanke- ja ohjelmanhallinta	7
3.2. Hankintakäytännöt.....	8
3.3. Riskienhallinta.....	8
4. Hankkeen päättäminen	9
4.1. Dokumenttien hallinta	9
4.2. Ylläpitovaiheeseen siirtyminen	9
5. Liitteet	10
5.1. Kustannus-hyöty analyysin toteutumisen arvio	10

Dokumentin versiohistoria

<i>Versio</i>	<i>Päiväys</i>	<i>Laatija</i>	<i>Muutoksen kuvaus</i>
0.1	18.9.2017	AA	Loppuraportin ensimmäinen versio.
0.2	21.9.2017	AA	Loppuraportin täydentäminen.
0.3	26.9.2017	AA	Loppuraportin täydentäminen ohjausryhmän kommenttien perusteella.
1.0	29.9.2017	AA	Hyväksytty versio loppuraportista.

Valtiovarainministeriö	VAKAPA VM/2212/02.02.03.09/2016	3 (11)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

1. Yhteenveto

Tämä dokumentti on kansallisen palveluarkkitehtuuriohjelman (KaPA) Valviran kansallinen palveluväylä -hankkeen (VAKAPA) loppuraportti.

1.1. Hankkeen tiedot

Hankkeen päätavoite oli liittää Valviran sähköisen hallinnon alustaratkaisu, ns. SAMPO-alusta, kansalliseen palveluväylään. Ensimmäisessä vaiheessa palveluväylän kautta tarjotaan Valviran ammattihenkilörekisterien tietoja kirjautuneelle käyttäjälle Suomi.fi-palvelunäkymään. Tiedon tarjoamista laajennetaan ammattihenkilörekisteristä otettavien tietopakettien muodossa, joita tarjotaan liityntäkatalogin kautta eri sidosryhmille. SAMPO-alustan liittäminen kansalliseen palveluväylään mahdollistaa jatkossa myös muiden Valviran lähderekisterien tietojen tarjoamisen sekä tiedon hyödyntämisen.

Hankkeen päävaiheita olivat:

- Määrittelyvaihe
- Kokonaisarkkitehtuurin katselmointi
- Liityntäpalvelinten hankinta Valtorilta sekä tämän työn ohjaus
- Sovellusmuutokset SAMPO:n työpöydälle sekä sovelluspalvelun toteuttaminen
- Infrastruktuuriin liittyvät asennustyöt (mm. palvelinasennukset, tietoliikenneavaukset)
- Palveluväylän testaaminen

Hankkeen tyyppi

Suunnittelu/määrittely	
Toteutus	x
Käyttöönotto	

Valtiovarainministeriö	VAKAPA VM/2212/02.02.03.09/2016	4 (11)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

1.2. Käytetyt Suomi.fi-palvelut

Suomi.fi -palvelu	On käytetty	Ei ole käytetty	Huomioitiin suunnittelu- vaiheessa
Suomi.fi-kartat		x	
Suomi.fi-maksut		x	
Suomi.fi-palvelutietovara- ranto		x	
Suomi.fi -palveluväylä	x		
Suomi.fi-tunnistus		x	
Suomi.fi-valtuudet		x	
Suomi.fi-viestit		x	
Suomi.fi-verkkopalvelu	x		

1.3. Yhteenveto hyödyistä ja opituista asioista

Hankkeen tuottaman ratkaisun tärkeimmät hyödyt ovat Valviran SAMPO-alustan liittäminen kansalliseen palveluväylään. Palveluväylään liittyminen helpottaa julkishallinnon tietojen ja tietojärjestelmien yhteiskäyttöä sekä madaltaa kynnystä hyödyntää muiden virastojen tietoa. Palveluväylän käyttö myös edistää tietoturvallista tietojen vaihtoa ja hyödyntämistä. Eri viranomaisten yhtenäinen tapa hyödyntää viraston tietovarantoja keventää viraston ylläpito- ja hallinnointityötä sekä tuottaa selkeää taloudellista hyötyä, koska räätälöityjä rajapintoja ei enää tarvitse rakentaa SAMPO-alustan ja tietojen hyödyntäjän järjestelmien välille.

Tietojen tarjoaminen rekisteröidylle käyttäjälle Suomi.fi -palvelunäkymän kautta mahdollistaa sen, että ammattihenkilö voi tarkastella omia rekisteritietojaan ilman, että nämä pyynnöt vievät Valviran omia resursseja. Palveluväylä mahdollistaa tulevaisuudessa myös sen, että sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluntarjoajat voivat hyödyntää laajemmin esimerkiksi reaaliaikaista tietojenhakua ja tarkastamista. Palveluväylän käyttö lisää mahdollisuuksia viranomaistietojen hyödyntämiseen myös tutkimuksessa ja tuotekehityksessä. Jatkossa kun uusia rekisterijärjestelmiä rakennetaan tai liitetään Sampo-alustalle, saadaan ne samalla yhdistettyä kansalliseen palveluväylään.

1	Kyseessä oli monitoimittajahanke, jossa kaikki toiminta oli ostettu ulkopuolisilta toimijoilta. Selkeästi viestinnän tärkeys korostui hankkeen aikana sekä selkeä roolitus eri tahojen vastuista. Myös eri palvelupyyntöjen läpimenoaika kesti kauan ja tämä on hyvä huomioida tulevaisuudessa samanlaisissa hankkeissa.
----------	--

Valtiovarainministeriö	VAKAPA VM/2212/02.02.03.09/2016	5 (11)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

2	Palveluväylään liittyminen tulee parantamaan tietojen yhteiskäyttöä ja tietojärjestelmien yhteen toimivuutta koko julkisessa hallinnossa sekä mahdollistaa tiedon tarjoamisen yhden kanavan kautta yhtenäisessä muodossa.
3	Hankkeen työmääräarvio alitettiin reilusti, koska liityntäpalvelimen liittäminen kohdejärjestelmään toteutui huomattavasti arvioitua kevyemmin. Toisaalta arvion laatiminen oli haastavaa koska vastaavaa työtä ei aiemmin oltu virastossa tehty.

1.4. Suositukset jatkotoimenpiteistä

Jatkotoimenpiteenä on kansallisen palveluväylän kautta tarjottavien tietopakettien määrittäminen toimialan kanssa sekä näiden kuvaaminen liityntäkatalogiin. Aloitetaan myös kartoitus siitä missä aikataulussa Valvira alkaa hyödyntämään Virta-opintotietopalvelua, Väestörekisterikeskuksen VTJ-järjestelmää sekä Patentti- ja rekisterihallituksen yritysrekisteriä palveluväylän kautta. Näiden tietojen hyödyntämisen aikataulu on riippuvainen tietojen tarjoajien aikataulusta.

Hankkeen jälkeen suunnitellaan myös tarkempi aikataulu muiden Suomi.fi -palveluiden käyttöönotossa, kuten Suomi.fi -viestit ja Suomi.fi -valtuudet.

Jatkotoimenpiteenä suunnitellaan myös hankkeen ulkopuolelle rajattujen lähderekkistereiden tietojen tarjoamista. Näitä rekistereitä ovat:

- sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu- ja toimipaikkatiedot (Valveri-rekisteri)
- alkoholielinkeinoon liittyvät lupa- ja toimipaikkatiedot, alkoholituote- ja -myyntitiedot (ALLU-rekisteri)
- terveydenhuollon laitteita, tarvikkeita ja ohjelmistoja koskevat tuotetiedot (TLT-rekisterit)

Edellä mainitut rekisterit voidaan liittää palveluväylään sen jälkeen, kun ne on liitetty osaksi SAMPO-alustaa.

2. Hankkeen toteutuminen

2.1. Tuotokset

Kuvaus tuotoksesta/palvelusta	Suunniteltu aikataulu	Toteutunut aikataulu	Huomioita
SAMPO-alustan liittäminen kansalliseen palveluväylään.	08/2017	10/2017	SAMPO-alusta on liitetty testiympäristöön, tuotantoon siirto tapahtuu lokakuun aikana.
Tietojen tarjoaminen Suomi.fi -verkkopalveluun palveluväylän kautta.	08/2017	10/2017	Tietojen siirtämistä on testattu elokuun aikana ja tuotantoon siirto tapahtuu lokakuun aikana.

Valtiovarainministeriö	VAKAPA VM/2212/02.02.03.09/2016	6 (11)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

Tietojen hyödyntäminen palveluväylän kautta.	08-12/2017		Valvira on toteuttanut SAMPO-työpöydälle tarvittavat sovellusmuutokset Verohallinnon velvoitteidenhoitoselvitysrajapinnan (VTPR) kyselyn tekemiseen palveluväylän kautta. Tietojen hyödyntäminen aloitetaan, kun Verohallinto aloittaa tietojen tarjoamisen toteuttamisen omassa päässään.
Tietojen tarjoamisen tuotteistaminen ja erilaisten tietopakettien määrittely liityntäkatalogiin.	08-12/2017		

Hankkeen rahoituspäätöksen mukaiset tulokset ovat valmistuneet, työn toteutuneet kustannukset on raportoitu ja kirjanpidon raportit on toimitettu VM:n kirjaamoon (valtionhallinnon organisaatioiden osalta myös kirjattu hankesalkkuun).

Kyllä X Ei

Listaus toteutumatta jääneistä tuloksista:

2.2. Hankkeen rahoitus ja kustannukset

Valtiovarainministeriö on myöntänyt hankkeelle rahoitusta KaPA ohjelmasta 100 000 €. Valviran oma osuus budjetista oli 34 250 €.

Hankkeen suunnitellut ja toteutuneet vaiheet ja kustannukset eriteltynä ovat seuraavat.

Valtiovarainministeriö	VAKAPA VM/2212/02.02.03.09/2016	7 (11)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

Vaihe	Suunniteltu €	Toteutunut €	VM rahoitus €
Liityntäpalvelinten hankinta	10 000	6000	
Infrastruktuuri	10 000	237	
Tietoturva-auditointi	10 000	-	
Sovellustyö	30 000	27 018	
Suunnittelu ja määrittely	8000	2163	
Omat henkilöstökustannukset	66 250	16 755	
Yhteensä	134 250	52 173	100 000

Hankkeen kustannusten alitus johtuu pääosin seuraavista tekijöistä:

- Työ itsessään vei huomattavasti arvioitua vähemmän Valviran oman henkilöstön sekä toimittajan resursseja, koska työn edetessä ilmeni, että kyseessä oli arvioituakin teknisempi hanke, joka ei vaatinut määrittelytyötä. Suurin osa kuluneesta ajasta liittyi erilaisten palvelupyyntöjen toteuttamiseen sekä työn seurantaan.
- Tietojen tarjoamisessa hyödynnettiin olemassa olevaa rooli- ja attribuuttipalvelun ammattitieto rajapintaa, jolloin uutta rajapintaa tietojen tarjoamiseen ei tarvinnut hankkeen aikana toteuttaa. Vasta hankkeen toteuttamisen yhteydessä realisoitui se, että aiemmin luotu rajapinta on sellaisenaan käytettävissä eikä se näin ollen vaatinut ylimääräistä suunnittelua ja työtä.
- Hankkeen aikana ei tehty tietoturva-auditointia, koska SAMPO-alusta on korotetulla tasolla ja liityntäpalvelimien auditointi kuuluu osaksi Valtorin tarjoamaan palvelukokonaisuutta.
- Rahoitushakemuksen tekohetkellä SAMPO-alusta oli vielä keskeneräinen ja hankkeessa hyödynnettävien osioiden ja rajapintojen arvioiminen oli vaikeaa. Kustannusten arvioimisen tukena ei myöskään koettu olevan vertailukohtia.
- Kustannusten arvioimisen hetkellä myös KAPA kokonaisuus oli itsessään keskeneräinen ja epävarmuustekijöitä oli useita, mikä vaikeutti arviointia.

3. Hankkeen ohjauksen arviointi

3.1. Hanke- ja ohjelmanhallinta

Ohjelman omistaja oli Valtiovarainministeriö.

Valtiovarainministeriö	VAKAPA VM/2212/02.02.03.09/2016	8 (11)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

Asettamispäätöksen mukaisesti Valtiovarainministeriö oli asettanut ohjelmalle strategisen johtoryhmän ja ohjelmaryhmän. Strateginen johtoryhmä ei osallistunut suoraan hankkeen johtamiseen vaan hanke raportoi kerran kuukaudessa hankkeen edistymisestä Valtiovarainministeriön hankesalkkuun sekä suoraan KaPA ohjelmapäällikkö Timo Hattiselle ja Marja Lampolalle.

Hankeorganisaatio Valviran sisällä oli:

- omistaja
 - Ritva Kujala
- ohjausryhmä
 - Ritva Kujala (hallintojohtaja, pj.), Vesa Mettovaara (tietohallintopäällikkö), Petri Huovinen (kehittämispäällikkö), Auli Aalto (projektipäällikkö, siht.)
- projektiryhmä
 - Auli Aalto, Timo Hiekka (järjestelmäasiantuntija, 02-04/2017), Oskari Halttunen (järjestelmäasiantuntija)

Valviran KAPA-hanke oli kooltaan pieni ja projektitiimi koostui projektipäälliköstä sekä teknisestä asiantuntijasta. Ohjausryhmäkäytäntöä ei kuitenkaan koettu hankkeen aikana raskaaksi, vaikka kyseessä oli kooltaan pieni hanke. Ohjausryhmän kokoontuminen sekä hankkeen raportointi koettiin hyväksi toimintatavaksi, koska näin myös muu organisaatio tiesi hankkeen tilanteen kuukausittain.

3.2. Hankintakäytännöt

Liityntäpalvelimet asennuksineen hankittiin suoraan hankintana Valtorilta.

Valtori osti alihankintana Tiedolta asiantuntijaosaamista SAMPO-alustan ympäristöihin liittyen.

SAMPO kokonaisuuden ylläpitäjä on Solita, joka toteutti hankkeen aikana tehdyt sovellusmuutokset SAMPO-työpöytään sekä -alustaan ylläpidon puitteissa.

VRK:n alihankkija Gofore toteutti sovellusmuutokset Suomi.fi -palvelunäkymään, jonka kautta tarjotaan ammattioikeusrekisteritietoja kirjautuneelle käyttäjälle.

VRK toimii palveluväylän omistajana.

3.3. Riskienhallinta

Hankkeessa oli useita riskejä, joista eniten koko hankkeen aikana vaikutti roolien epäselvyys. Valvira hankki liityntäpalvelimet palveluna Valtorilta, joka aiheutti sen, että roolit erilaisten palvelupyynnöiden tekemiseen oli hyvin epäselvä koko hankkeen aikana. Näitä olivat mm. autentikointi- ja allekirjoitusvarmentaiden hakeminen VRK:lta, jotka palvelupyynnön mukaisesti nämä olisi pitänyt tehdä Valtorin toimesta, mutta olivat kuitenkin asiakasorganisaation tehtäviä. Roolien epäselvyyden takia joidenkin palvelupyynnöiden läpimenoaika oli kohuttoman pitkä.

Myös Valviran olemassa olevan SAMPO-alustan ja liityntäpalvelinten tekniset rajoitteet aiheuttivat omia vaikeuksiaan ja erityisesti sen suhteen kenen tuli

Valtiovarainministeriö	VAKAPA VM/2212/02.02.03.09/2016	9 (11)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

tehdä tietopyyntöjä näihin asioihin liittyen Tiedolle. Erityisesti näissä palvelupyynnöissä roolien epäselvyys nousi selvästi esille.

Hankkeen riskit johtuivat suurimmalta osin siitä, että kyseessä oli monitoimittajahanke, jolloin erilaiset tietopyynnot ja työn eteneminen tietyiltä osin oli hitaampaa. Tätä riskiä pyrittiin ehkäisemään pitämällä viikoittaisia seurantapalaverieja eri kokoonpanolla, jolloin jokaiselle taholle annettiin omat tehtävät tulevalle viikolle. Näiden seurantapalaverien vaikutus oli vaihteleva ja niiden vaikutus parani, kun otimme kaikki toimijat mukaan palaveriin, jolloin kaikki osapuolet tiesivät tarvittavat vaiheet tuleville viikoille.

4. Hankkeen päättäminen

4.1. Dokumenttien hallinta

Hanke siirtyy osaksi SAMPO-kokonaisuuden ylläpitoa, jolloin hankkeen dokumentaatio sekä sen ylläpito siirretään osaksi SAMPO-ylläpidon dokumentaatiota Valviran verkkolevylle, P:\200TIHA\SAMPO ylläpito\KAPA. Dokumentaation ylläpidosta vastaa jatkossa SAMPO-ylläpitotiimi.

Palveluväylään liittymisestä aiheutuneet muutokset dokumentoidaan myös Valviran kokonaisarkkitehtuurikuvauksiin.

Dokumentti	Hanketason dokumentti
Projektisuunnitelma	x
Määrittelydokumentaatio	
Ratkaisuarkkitehtuurin kuvaus	
Ylläpito-ohjeet, sis. järjestelmän ylläpito-ohjeet	
Projektin loppuraportti	x

4.2. Ylläpitovaiheeseen siirtyminen

SAMPO-alusta on teknisesti liitetty osaksi palveluväylän tuotantoympäristöä, mutta hankkeen lopettamishetkellä palveluväylän kautta ei tarjota mitään tietoa. Tietojen tarjoaminen otetaan tuotantokäyttöön 10/2017 aikana, kun tarvittavat sovellusmuutokset Suomi.fi -palvelunäkymään on toteutettu VRK:n toimesta. Hanke siirtyy kuitenkin ylläpitoon 1.10.2017 lähtien ja tuotantoon siirto tapahtuu Valviran SAMPO-ylläpitotiimin toimesta. Tuotantoon siirrosta viestitään myös Valviran viestinnän kautta organisaation ulkopuolelle.

SAMPO-ylläpitotiimi huolehtii jatkossa tiedon tarjoamisesta palveluväylän kautta sekä antaa tietojen tuotteistamisen toimialalle työn alle. Hanke perehdyttää ylläpitotiimin siihen miten tietojen tarjoaminen jatkossa tehdään.

Hanke päätettiin ohjausryhmän toimesta sähköpostitse hyväksymällä hankkeen loppuraportti perjantaina 29.9.2017.

Valtiovarainministeriö	VAKAPA VM/2212/02.02.03.09/2016	10 (11)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

5. Liitteet

5.1. Kustannus-hyöty analyysin toteutumisen arvio

Hankkeen kustannukset	Ohjelman ajalla 2014 – 2017	Arvio elinkaa- ren ajalla (9v) 2017 – 2025
	€	€
Ennustetut kustannukset yhteensä	134 250	50 000
Toteutuneet kustannukset yhteensä	52 173	2800
Erotus	82 077	47 200

Hankkeen kustannusten alitus johtuu pääosin seuraavista tekijöistä:

- Työ itsessään vei huomattavasti arvioitua vähemmän Valviran oman henkilöstön sekä toimittajan resursseja, koska työn edetessä ilmeni, että kyseessä oli arvioituakin teknisempi hanke, joka ei vaatinut määrittelytyötä. Suurin osa kuluneesta ajasta liittyi erilaisten palvelupyyntöjen toteuttamiseen sekä työn seurantaan.
- Tietojen tarjoamisessa hyödynnettiin olemassa olevaa rooli- ja attribuuttipalvelun ammattitieto rajapintaa, jolloin uutta rajapintaa tietojen tarjoamiseen ei tarvinnut hankkeen aikana toteuttaa. Vasta hankkeen toteuttamisen yhteydessä realisoitui se, että aiemmin luotu rajapinta on sellaisenaan käytettävissä eikä se näin ollen vaatinut ylimääräistä suunnittelua ja työtä.
- Hankkeen aikana ei tehty tietoturva-auditointia, koska SAMPO-alusta on korotetulla tasolla ja liityntäpalvelimien auditointi kuuluu osaksi Valtorin tarjoamaan palvelukokonaisuutta.
- Rahoitushakemuksen tekohetkellä SAMPO-alusta oli vielä keskeneräinen ja hankkeessa hyödynnettävien osioiden ja rajapintojen arvioiminen oli vaikeaa. Kustannusten arvioimisen tukena ei myöskään koettu olevan vertailukohtia.
- Kustannusten arvioimisen hetkellä myös KAPA kokonaisuus oli itsessään keskeneräinen ja epävarmuustekijöitä oli useita, mikä vaikeutti arviointia.

Valtiovarainministeriö	VAKAPA VM/2212/02.02.03.09/2016	11 (11)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

Hankkeen tuottamat taloudelliset hyödyt	Ohjelman ajalla 2014 - 2017	Arvio elinkaa- ren ajalla (9v) 2017 – 2025
	€	€
Suorat taloudelliset hyödyt	0	200 000
Epäsuorat taloudelliset hyödyt	0	0
Taloudelliset hyödyt yhteensä	0	200 000

Valviran perusrekisterit sisältävät laajalti muualla tarjottavia ja hyödynnettäviä tietoja. Valviran asiakkaat ja sidosryhmät pääsevät kaikkiin Valviran SAMPO-alustalla oleviin tietoihin yhden liittymän kautta. Palveluväylän kautta tietojen haku Valviran rekistereistä yksinkertaistuu ja muuttuu kustannustehokkaammaksi, kun tietoa voidaan siirtää yhden tiedonsiirtokerroksen kautta.

Hankkeen kustannukset vs. hyödyt	Ohjelman ajalla 2014 - 2017	Arvio elinkaa- ren ajalla (9v) 2017 – 2025
	€	€
Taloudelliset hyödyt yhteensä	0	200 000
Toteutuneet kustannukset yhteensä	52 173	2800
Hyödyt – kustannukset	- 52 173	197 200

Hankkeen keskeisimpiä hyötyjä ovat:

- SAMPO-alustan liittäminen kansalliseen palveluväylään, jolloin erillisiä rajapintoja SAMPO-alustan ja tiedon hyödyntäjän järjestelmän välille ei enää tarvitse rakentaa.
- Palveluväylä mahdollistaa myös tiedon hyödyntämisen yhtenäisessä muodossa.

Hankkeen tuottaman ratkaisun tärkein hyöty on se, että Valvira voi nyt tarjota rekisteritietojaan muille toimijoille ja hyödyntää muiden viranomaisten tietovarantoja palveluväylän kautta.